

Wratten

Door G. Hekkelman/De Voet Dwars

Ik dacht dat het eind september 1944 is geweest dat alle mannen en jongens boven de 16 jaar zich moesten melden om te worden ingezet bij het graven van verdedigingswerken voor de Duitsers. Langs de IJssel werden eindeloos lange loopgraven aangelegd. Boeren, burgers en kantoorpersoneel, iedereen kreeg een schop, een bijl of een zaag in de handen. Honderden mensen werden zo te werk gesteld. Niet alleen werd er gegraven, want de loopgraven langs de IJssel, waar onder de kleilaag puur klapzand zat, stortten regelmatig in zodat er paaltjes met vlechtwerk ertussen langs de kanten werden aangebracht. Deze paaltjes werden overal in de bossen gezaagd en voor het vlechtwerk gebruikte men eikenhakhout.

Tankwallen graven

De mensen werden in groepen verdeeld en daar werd door de Duitsers een ploegbaas voor aangewezen, bij voorkeur iemand die de Duitse taal kende. Deze ploegbaas moest iedere morgen, middag en avond controleren of iedereen aanwezig was. Deze ploegbazen stonden onder toezicht van de Duitse O.T. de zogenaamde '*Organisatie Todt*'. Dit waren geen Wehrmacht soldaten, ze hadden gele uniformen aan. Van ons kregen ze de bijnaam 'Geelvinken'. Mijn broer kwam in de loopgraven bij

de houtwal terecht en ik had het geluk ingedeeld te worden bij het eikenhakhout, vlak bij ons huis 'De Prins'.

Een breed bospad midden in het bos ter hoogte van de weilanden bij de 'Flierse', was het centrale punt waar we ons 's morgens moesten melden. Tussen de middag werd daar de soep uitgedeeld en 's avonds om 5 uur moesten wij ons daar weer afmelden. Een andere groep moest paaltjes maken in het bos aan de Lindeboomweg. Centrale punt was hier het kruispunt Lindeboomweg -Haarweg.

De grootste sport was daags zo min mogelijk te doen. De Geelvink fietste per dag enkele keren heen en weer tussen beide werkplekken. Als hij in aantocht of aanwezig was klonk overal in het bos het geluid van hakken en zagen. Maar zodra hij weer uit de gehoor zone verdwenen was, werden de kaarten te voorschijn gehaald en was bijna iedereen groepsgewijs aan het kaarten [...]. Voor mij ging het vaak zo: half acht melden, negen uur aan de zijkant het bos uit naar huis en kwart voor vijf terug om me af te melden.

Er werd natuurlijk heel wat afgepraat. Tot op een keer het gesprek kwam op het feit dat de Duitsers verschrikkelijk bang waren voor eczeem. Dit bracht mij op een idee. Ik had op mijn rechterhand heel veel wratten. Enkele grote, maar ook veel hele kleintjes. Op een morgen nam ik de wasborstel van mijn moeder en de groene zeep en ging toen verschrikkelijk op die hand aan het borstelen, tot alles vuurrood was. Daarna smeerde ik er een of andere zalf op, draaide er een grote lap om heen er het leek perfect.

Half acht naar het bos om me te melden. Ik vroeg wat ik doen moest omdat ik waarschijnlijk eczeem had. In het Duits werd mij heel wat voor gerateld hetgeen onze voorman als volgt vertaalde: Eerst melden op het kantoor (dit was in de coöperatie, waar nu 't Trefpunt is), daar een brief halen dat ik naar de dokter moest. Ik ging naar huis, pakte mijn fiets en reed naar Gorssel, maar op het punt bij de Haarweg stond onze Geelvink. Hij vroeg mij op zeer nadrukkelijke Duitse wijze, met stemverheffing, wat ik ging doen. Maar alleen de hand omhoog en het woordje eczeem was al voldoende om mij door te laten gaan.

Van het kantoor ging ik naar dokter Goedhart. '*Prachtig, prachtig*', stond deze te lachen. Weet je wat, ik zal je doorverwijzen naar de huidarts. De tocht naar de huidarts in Zutphen was geen pretje. Er was bijna niemand op de weg, vliegtuigen waren in de lucht, maar het ging goed, gelukkig zonder luchtalarm. In het oude ziekenhuis aan de Coehoornsingel moest

ik naar dokter Dieleman. Hij zag mij zitten met de hand zwaar in het verband en dacht, zoals hij naderhand zei, daar zit een of ander eczeemgeval.

Hij haalde er twee assistenten bij, die konden er nog wat van leren. Hij verwijderde het verband, nam een dot watten en haalde de zalf eraf. Hij keek mij aan en zei: 'Maar man, dat zijn allemaal wratten!' 'Ik zei, 'ja dokter, dat weet ik wel, maar lijkt het nou niet precies op eczeem? Ik ben namelijk aan het werk voor de Todt.' *Toen schoten ze alledrie in een daverende lach*'. De dokter zei: 'Ik geef je een recept voor die wratten'. Ik zei: 'dokter kan ik hier nog wat verband om krijgen, dat is veiliger voor onderweg'. En terwijl een van zijn assistenten een keurig verband aanlegde zei de dokter: 'nu wil je zeker ook nog wel een brief hebben dat je niet kunt werken?' 'Als dat zou kunnen', zei ik, 'graag'.

Hij schreef een keurige brief dat ik tijdens mijn handziekte niet kon werken. Met deze brief in de zak en de hand keurig in het verband ging ik meteen naar mijn groep in het bos. Ik vertelde de voorman wat er aan de hand was en liet de brief lezen waarin stond dat ik niet kon werken. Onmiddellijk stond de hele groep er omheen. Ze zeiden: 'Nou Gert, daar ben je klaar mee, dat kan maanden duren' en iedereen wist te vertellen hoe erg eczeem wel was. En ik maar meeklagen. Dit gebeurde allemaal in de laatste week van oktober.

Intussen was er in Gorssel een Duitse dokter gekomen, die ziektegevallen moest controleren. Deze dokter zat 's morgens vroeg op het kantoor bij de coöperatie. Twee dagen voor kerst kreeg ik bericht dat ik mij onmiddellijk moest melden om half acht op het kantoor. Ik had intussen het melkrijden van mijn vader overgenomen en dus vroeg ik de directeur van de melkfabriek, de heer Vredenberg sr, of hij een brief wilde schrijven dat ik werkzaam was voor de voedselvoorziening. Ik heb gewacht tot na de kerst en ging mij toen 's morgens om tien uur melden.

Daar kreeg ik wat te horen. Ik was niet alleen 5 dagen te laat, maar het was ook al tien uur. De dokter was al lang weer weg. Ik heb toen uitgelegd hoezeer ik mijn best deed, ondanks de eczeem aan mijn hand, toch nog te werken. En dat nog wel voor de voedselvoorziening en liet de brief lezen van de directeur. Ze vonden het geen combinatie, eczeem en werken voor de voedselvoorziening. Maar ze zouden de dokter wel even bellen. Ik zou maar gaan zitten, de dokter kwam zo langs.

Toen het twaalf uur was ben ik naar huis gegaan met de mededeling dat ik wel eens een keer weer kwam. Een week later een herhalingsoproep. Melden om half acht. Ik ging om tien uur en werd doorgestuurd naar het woonhuis van de dokter, waar nu dokter Rövekamp woont. Toen ik daar aanbelde kreeg ik me een storm Duitse razernijen over me heen. Het leek me toe dat hij al behoorlijk dronken was [..]. Hij bracht me aan het verstand dat ik naar kantoor moest gaan. Hij kwam er meteen aan. Daar gebeurde weer hetzelfde, ik heb twee uur gewacht.

Toen hij nog niet gearriveerd was, heb ik de brief afgegeven waarin stond dat ik voor de voedselvoorziening werkte. Tevens heb ik ze duidelijk gemaakt dat ik daardoor niet voor de Todt kon werken. Tot mijn grote verbazing heb ik nooit een oproep meer gekregen om mij te melden bij de dokter. Wel ben ik enkele keren aangehouden door de Duitsers, maar het verband om de hand en het woord eczeem waren mijn vrijgeleide.

Toen Nederland bevrijd was, waren de wratten verdwenen